

Europejskie Dni Dziedzictwa 2012

Tajemnice codzienności

www.edd2012.pl

Europejskie Dni Dziedzictwa
08-16.09.2012

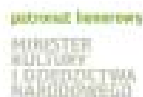
Tajemnice codzienności

INFORMATOR

Europejskie Dni Dziedzictwa

Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

NARODOWY INSTYTUT
DZIEDZICTWA
NATIONAL HERITAGE BOARD OF POLAND

Śląskie.
Pozytywna energia

Edukacja i kultura
Program Kultura

Europejskie Dni
Dziedzictwa

Informator opracowany
w Oddziale Terenowym
Narodowego Instytutu Dziedzictwa w Katowicach
ul. Mickiewicza 29, 40-085 Katowice
tel. 32 2072400 – 02
e-mail: ot.katowice@nid.pl
www.zabytek.pl
www.nid.pl

**NARODOWY INSTYTUT
DZIEDZICTWA**
NATIONAL HERITAGE BOARD OF POLAND

Opracowanie: Joanna Banik
Fotografie: OT NID w Katowicach, Organizatorzy
Na okładce: Skansen – Zagroda Wsi Pszczyńskiej fot. J. Banik
Projekt okładki: Marek Krajewski
Opracowanie graficzne, skład, łamanie: Marek Krajewski

patronat honorowy:
WOJEWODA ŚLĄSKI
MARSZAŁEK WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

Publikacja współfinansowana ze środków otrzymanych przez Stowarzyszenie „JAW”
z Województwa Śląskiego w ramach realizacji zadania publicznego w dziedzinie ochrony
i upowszechniania dziedzictwa kulturowego w 2012 r.

Śląskie.
Pozytywna energia

Szanowni Państwo,

w tym roku Polska już po raz dwudziesty weźmie udział w największym w Europie wydarzeniu promującym zabytki. Europejskie Dni Dziedzictwa to inicjatywa podjęta wspólnie przez Radę Europy i Unię Europejską, aby promować regionalne dziedzictwo i podkreślać korzenie kultury europejskiej.

Z tym większą przyjemnością zachęcam Państwa do aktywnego udziału w Europejskich Dniach Dziedzictwa, które w bieżącym roku obchodzić będziemy – także tu, w województwie śląskim – pod hasłem: „Tajemnice codzienności”.

Temat ten nawiązuje do wartości niematerialnych i ma ocalić od zapomnienia piękno i urok codziennych zdarzeń: zwykłego domowego życia, spotkań, języka, muzyki, obyczajów, obrzędów.

„Tajemnice codzienności” inspirują do odkrycia naszej tożsamości oraz poznawania tego, co nas wokół otacza. To właśnie w wartościach niematerialnych, takich jak: język ojczysty, obrzędy, sztuka ludowa czy biżuteria artystyczna wyraża się zbiorową pamięć, tradycję i historię narodu.

Paulo Coelho pisał: „Wojownik skupia się na maleńkich cudach codzienności. Jeśli potrafi w nich dojrzeć to, co piękne, znaczy to, że i on nosi w sobie piękno, bowiem świat jest zwierciadłem, w którym odbija się twarz każdego człowieka”. Niejednokrotnie zapominamy o tym, co kształtuje pokolenia od wieków – o codzienności. A przecież w każdy otaczający nas przedmiot wpisana jest historia ludzi i zdarzeń. To właśnie one stanowią część naszej tradycji i narodowej skarbnicy kultury.

Życzę Państwu przyjemnego poznawania spuścizny naszej „Małej Ojczyzny” podczas najważniejszego święta zabytków kultury województwa śląskiego – Europejskich Dni Dziedzictwa.

Zygmunt Łukaszczyk
Wojewoda Śląski

Szanowni Państwo,

Europejskie Dni Dziedzictwa w województwie śląskim mają długoletnią tradycję. Od narodzin idei do 2008 roku organizatorem Dni było Śląskie Centrum Dziedzictwa Kulturowego w Katowicach.

W późniejszym okresie niezależną inicjatywę podjęło Muzeum Miejskie w Gliwicach (Gliwickie Dni Dziedzictwa) oraz Młodzież Górnośląska (Górnośląskie Dni Dziedzictwa). Od 2009 roku regionalnym koordynatorem działań jest Oddział Terenowy Narodowego Instytutu Dziedzictwa w Katowicach.

Od lat imprezy towarzyszące Europejskim Dniom Dziedzictwa cieszyły się dużą popularnością. Proponowane formy, m.in. sesje popularnonaukowe, konferencje, wycieczki oraz wydawnictwa, miały na celu zainteresować uczestników otaczającymi nas śladami przeszłości.

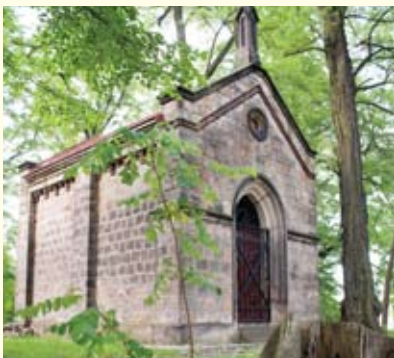
Hasło tegorocznych Dni – Tajemnice codzienności – jest intrygujące. Dotyczy bowiem wartości niematerialnych, takich jak piękno i urok codziennych zdarzeń: zwykłego domowego życia, spotkań, kultury stołu, gwary śląskiej, muzyki, pracy, świąt, zabaw i zabawek, które chcemy wydobyć z niepamięci i przywrócić na nowo.

Czy te wartości, tak ulotne i kruche, są w stanie współistnieć w codzienności „tu i teraz”, która niesie ze sobą nowe kreacje? Czy wszechobecny pośpiech, brak koncentracji i wrażliwości, tak charakterystyczne dla współczesnego człowieka, pozwolą na pobudzenie naszych zmysłów, by uwrażliwić na nowo do tego stopnia, by każdy odnalazł w nich zapomnianą cząstkę siebie? Czy te wartości mogą być postrzegane w wymiarze ponadczasowym? Pytania te kierują do odbiorców tegorocznych Europejskich Dni Dziedzictwa, licząc na ich wrażliwość i uwagę. To dzięki nim można tchnąć ducha w rzeczywistość, nadając jej nowy, kojący wymiar.

Wszystkim Państwu biorącym udział w tegorocznym świętowaniu z całego serca życząc niezapomnianych wrażeń i dobrej zabawy.

Adam Matusiewicz
Marszałek Województwa Śląskiego

W niedzielę 9 września zapraszamy do sołectwa Bek w Gminie i Mieście Czerwionka-Leszczyny. Ok. 50 m od zabytkowego kościoła znajduje się Słoneczny Plac, na którym odbędzie się tradycyjny festyn dożynkowy. Na uczestników czeka wiele atrakcji, wspólna zabawa, poczęstunek, konkursy z nagrodami.

Będąc w Boku, przede wszystkim trzeba zobaczyć drewniany kościółek pw. św. Marii Magdaleny wzniesiony w XVIII w. w konstrukcji zrębowej, z wieżą czołową konstrukcji słupowej z baniastym hełmem. Na uwagę zasługuje wnętrze kościoła, a zwłaszcza renesansowy Ołtarz Główny z 1610 r. W kwaterach ołtarza znajdują się płaskorzeźby św. Katarzyny i Barbary obie datowane na połowę XVI w. (przypuszczalnie z warsztatu Wita Stwosza). Wokół świątyni znajduje się zabytkowy cmentarz z nagrobkami zmarłych m.in. z rodziny Baildon. Na cmentarzu, w cieniu starych drzew znajduje się również kamienna rzeźba - Boża Męka z 1878 r. W ogrodzeniu, od strony cmentarza, umocowana jest żelazna kuna służąca w minionych czasach do wykonywania na złoczyńcach kary wystawienia na widok publiczny.

Z kościołem sąsiaduje kopiec będący pozostałością średniowiecznego grodziska, który dawniej pełnił funkcję obronną. Do dnia dzisiejszego zachowały się jego pozostałości, na których w 1860 r. z fundacji An-

toniego Gemandera zbudowano neogotycką kaplicę. W jej podziemiach znajduje się grobowiec - miejsce spoczynku członków rodziny Lukas. Kryje on cztery trumny, w tym Eleonory Lukas (1894-1917), zmarłej młodo w połogu. Legenda głosi, że spoczywa ona w grobowcu z niemowlęciem na ręku, we wspianym ślubnym szalu, nietknięta rozkładem. „Wzgórze Lukasów” otoczone jest drzewostanem liczącym ponad 150 lat. Według opowieści - łączy się także z kościołem głębokim przekopem.

Warto też zwiedzić wzgórze „Ramża” (324 m n.p.m.), którego nazwa pochodzi od imienia legendarne go rozbójnika Ramży. Wzgórze to wyznacza początek Wyżyny Śląskiej i jest jednym z cenniejszych na niej obiektów przyrodniczych. Niedaleko szczytu wzniesienia stoi dominująca nad jego panoramą, radarowa stacja meteorologiczna, zbudowana w 1995 r. jako druga w Polsce.

Organizator:

Urząd Gminy i Miasta Czerwionka-Leszczyny
44-230 Czerwionka-Leszczyny, ul. Parkowa 9, tel. 32 429 59 40
e-mail: kancelaria@czerwionka-leszczyny.com.pl
www.czerwionka-leszczyny.pl

15.09.2012

W sobotę 15 września Muzeum Zagłębia w Będzinie przygotowało kilka atrakcji edukacyjnych:

- **godz. 11.00 i 15.00** – zwiedzanie z przewodnikiem wystaw w Pałacu Mieroszewskich pt. „Życie codzienne w lużyckiej osadzie, średniowiecznym grodzie i XVIII-wiecznym pałacu”
- **godz. 12.00 – 13.30** – warsztaty edukacyjne na wystawie etnograficznej w Pałacu Mieroszewskich „Dzień codzienny w zagłębiowskiej izbie”. Muzeum Zagłębia w Będzinie będzie otwarte dla turystów w godz. 9.00 – 17.00. Wstęp wolny. Serdecznie zapraszamy!

Organizator:

Muzeum Zagłębia w Będzinie
42- 500 Będzin, ul. Świerczewskiego 15
tel. 32 267 77 07, 32 267 44 61
e-mail: muzeum@muzeum.bedin.pl
www.muzeum.bedin.pl

16.09.2012

W niedzielę 16 września o godz. 12.00 zapraszamy na spacer historyczny „Chorzowska codzienność w ostatniej dekadzie PRL - u”. Zbiórka pod pomnikiem Powstańca Śląskiego na placu Powstańców Śląskich. Na trasie zwiedzania znajdą się m. in.: budynki byłych Zakładów Mięsnych, ul. Floriańska; Chorzowskie Centrum Kultury; dom parafialny kościoła św. Jadwigi; miejsca byłych kawiarni: „Szarotka”, „Delicje”; kin: „Colloseum”, „Panorama” i „Polonia”; sklepów: „Delikatesy”, „Hutnik”; Poczta, Estakada oraz Ratusz.

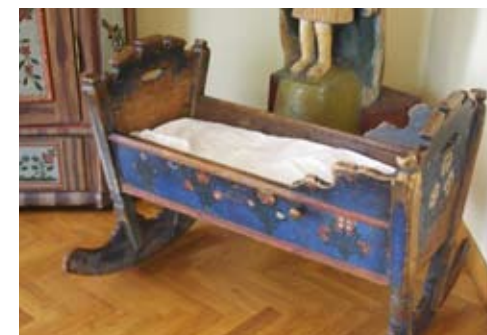
Zapraszamy zarówno osoby, dla których spacer będzie okazją do odświeżenia wspomnień jak i tych, dla których będzie już tylko opowieścią historyka.

Organizator:

Stowarzyszenie „Genius Loci – Duch Miejsca” w Rudzie Śląskiej
41-707 Ruda Śląska – Kochłowice, ul. Oddziałów Młodzieży Powstańczej 5
tel. 692 07 67 03
e-mail: genius.loci@op.pl
www.geniusloci.com.pl

8-9, 15-16. 09.2012

W dniach 8-9 i 15-16 września w godz. 10.00-14.00 zapraszamy do Muzeum Śląska Cieszyńskiego w Cieszynie, jednego z najstarszych muzeów publicznych w Europie Środkowej i najstarszego muzeum w Polsce, założonego w 1802 r. przez ks. Leopolda Jana Szersznika - najwybitniejszego przedstawiciela Oświecenia na Śląsku Cieszyńskim. Muzeum posiada w swoich zbiorach ponad 70 tysięcy eksponatów, przechowywanych

w działach Sztuki, Archeologii, Etnografii, Historii i Techniki oraz Fotografii. Poza tym posiada zbiory kartograficzne i numizmatyczne, biblioteka muzeum liczy około 22 tysiące książek. Zachęcamy szczególnie do zapoznania się z wystawą stałą „Na skrzyżowaniu dziejów i kultur”, na której m.in. będzie można zobaczyć m.in.: sprzęty, narzędzia i przedmioty codziennego użytku, stroje, hafty, koronki, i srebrne ozdoby stroju ludowego, trójkły, rzeźby, malarstwo olejne i na szkle. Wstęp wolny. Zapraszamy!

Organizator:

Muzeum Śląska Cieszyńskiego w Cieszynie
43-400 Cieszyn, ul. Rygera 6, tel. 33 851 29 32
e-mail: mc@muzeum-cieszyn.ox.pl
www.muzeumcieszyn.pl

16.09.2012

W niedzielę 16 września dzień otwarty w Muzeum Górnośląskim w Bytomiu. Na szczególną uwagę zasługują wystawy, które bezpośrednio związane są z tematyką „Tajemnic codzienności”. Są to: „Marsz, marsz Polonio...” oraz „Z życia ludu śląskiego XIX-XX wieku”. Pierwsza z nich, otwarta 11 września, przypomni prawie stuletnią historię jednego z najbardziej zasłużonych klubów piłki nożnej w Polsce - Polonii Bytom. Wystawa „Z życia ludu śląskiego XIX-XX wieku” prezentuje najistotniejsze dziedziny życia społeczności zamieszkujących na wsiach oraz osiedlach przemysłowych różnych subregionów Górnego Śląska. Przeplatają się tutaj, zgodnie ze zmianami pór roku, zwyczajnie doroczne, wydarzenia rodzinne oraz znaczące w kulturze ludu górnośląskiego zajęcia gospodarcze i zawodowe.

Poszczególne części ekspozycji prezentu-

ją m.in.: wesele na Górnym Śląsku, wesele na Pogórzu Cieszyńskim, zwyczaje wiosenne, targi, jarmarki i odpusty, polowe i domowe prace jesienne, stroje jesienno-zimowe, Andrzejki, czas wolny od pracy, górnictwo, instrumenty muzyczne górniczych orkiestr dętych, a także ludową rzeźbę w drewnie oraz śląskie zwyczaje i obrzędy religijne.

Organizator:

Muzeum Górnośląskie w Bytomiu

41-902 Bytom, pl. Jana III Sobieskiego 2, tel./fax: 32 281 82 94
e-mail: sekretariat@muzeum.bytom.pl
www.muzeum.bytom.pl

Czwartek / Čtvrtek 27.09.

13.00 – 18.00

„Za poklady těšínské truhly” - celoměstská soutěž pro děti od 6 do 15 let o rodinný víkendový pobyt v Beskydech - Český

17.00

„OJCOWSKI DOM TO ISTNY RAJ ...” - spotkanie z Aliną i Stanisławem Brzezinią, opiekunami cisownickiej Izby Regionalnej oraz członkami Stowarzyszenia Miłośników Cisownicy - COK Dom Narodowy.

Piątek / Pátek 28.09.

11.00

Cieszyn czyta dzieciom - głośnie czytanie dzieciom przez znanych cieszyńniaków w ramach kampanii Cała Polska czyta dzieciom - Miejsce: Biblioteka Miejska w Cieszynie, Oddział dla dzieci

12.00

Wernisaż wystawy „Koronkowa robota” - Oranżeria Zamku, 28.09 – 4.11.2012. Wielowiekowa, przekazywana z pokolenia na pokolenie tradycja łączy ciekawą historię koniarskich wzgórz ze starożytnym Rzymem, średniowiecznymi zakonami czy współczesną Brugią. Wystawa Koronkowa robota zaprezentuje efekty działań, dla których bazą jest ową filigranowa materia, zaś efekt wybiega daleko poza to co, dobrze znamy z kawowych stoliczek mieszczarskich salonów.

15.00

Cieszyńskie Spotkania Poetów oraz finał Konkursu Jednego Wiersza - Cafe Muzeum, organizator Biblioteka Miejska w Cieszynie

19.00

Symboliczne otwarcie Trówały/Symbolické otevření truhly - Karczma w Koniakowie - występ Zespołu Regionalnego Istebna, pokazy twórczości ludowej.

Sobota 29.09.

14.00 – 17.00

Spacer z burmistrzem Cieszyna - ks. Józefem Londzinem - szlakiem cieszyńskich archiwów i bibliotek zabytkowych. Zbiórka: punkt Informacji Turystycznej na Wzgórzu Zamkowym

15.00

Mezi námi Těšíňáky

Osobní zpověď Ludka Ondrušky k rodnému městu v dokumentech - Čítárna a literární kavárna Noiva

17.00

Cieszyńska moderna - prezentacja architektury modernistycznej Śląska Cieszyńskiego - wykład wprowadzający: prof. Irma Kozina

Niedziela / Neděle 30.09.

10.00 – 16.00

Happening poświęcony osobie ks. Józefa Londzina - wybitnego działacza, historyka i założyciela Muzeum Śląskiego w Cieszynie, dający okazję, by postać tą poznać osobiście, a nawet porozmawiać z nią o historii, kulturze oraz tradycjach Śląska Cieszyńskiego - stoisko Książnicy Cieszyńskiej obok punktu Informacji Turystycznej na Wzgórzu Zamkowym

10.00 – 16.00

„Śladem bohaterów” - gra miejska, start: stoisko Książnicy Cieszyńskiej obok punktu Informacji Turystycznej na Wzgórzu Zamkowym

12.00 – 18.00

VII Cieszyński Jarmark Rzemiosła - pokazy tradycyjnego rzemiosła, kuchni regionalnej/ VII. Těšínský jarmark řemesel - ukázky starých řemesel, lidové tvořivosti a tradičního kulinářského umění. Amfiteatr pod Wieżą Piastowską

14.00

Opowieści o kobietach - promocja 3 tomu książki Cieszyński Szlak Kobiet - Wzgórze Zamkowe - Klub Kobiet Kreatywnych

14.00 – 15.00

Vyhodnocení soutěže pro děti „Za poklady těšínské truhly” - losování a předání cen vítězům soutěže - Amfiteatr pod Piastovskou věží, Cieszyn

15.00 – 16.00

Cieszyński konkurs pieczenia strudla z pokazem pieczenia (rodzina Reiss). Konkursowe strudle należy przynieść do Informacji Turystycznej Zamku do godz. 14.00 / Soutěž o těšínský jablečný štrůdl s ukázkou pečení (rodina Riess). Evidence a předání soutěžních výrobků v Informačním turistickém centru Zamku do 14.00 hod. - Amfiteatr pod Wieżą Piastowską

16.00

„Ojcowski dom to istny raj” - występ zespołów regionalnych: Pieśni i Tańca Ziemi Cieszyńskiej, Szezan, Olza - Amfiteatr pod Wieżą Piastowską

18.00

Msza św. w Rotundzie pw. św. Mikołaja z udziałem kapeli góralskiej.

Změna programu vyhrazena!

Organizatorzy zastrzegają sobie prawo do zmian w programie!

zamek cieszyn

Organizator:
Zamek Cieszyn
43-400 Cieszyn, ul. Zamkowa 3 a, b, c, tel. 33 851 08 21 wew. 14
e-mail: info@zamekcieszyn.pl
www.zamekcieszyn.pl

8 i 15.09.2012

16.09.2012

W soboty 8 i 15 września na turystów czeka Izba Regionalna „U Brzezinów” w Cisownicy. Dom Brzezinów wznosi się na zbocz Goruski, w sąsiedztwie zabytkowego cmentarza z kapliczką, nad brzegiem Przykopy. Budynek składa się z części mieszkalnej oraz gospodarczej i zachowuje dawny styl budownictwa wiejskiego. Izba Regionalna „U Brzezinów” w Cisownicy obrazuje sposób życia mieszkańców wsi, ich zainteresowania, upodobania, umiejętności, mentalność, przywiązanie do tradycji w okresie I połowy XX wieku.

Uwaga! Zwiedzanie po uprzednim uzgodnieniu telefonicznym!

Organizator:
Izba Regionalna „U Brzezinów” w Cisownicy
43-440 Goleiszów, Cisownica 116, tel. 33 8528814

Kodra, Stefania Borkowska

W niedzielę 16 września w godz. 11.00 – 15.00 zapraszamy do Pawilonu Wystawowego Muzeum Częstochowskiego w Parku Staszica na warsztaty rodzinne pt. „Nożyce, papier...”. W programie również spotkanie z wycinanką ludową – Stefanią Borkowską – na wystawie pokonkursowej V Konkursu Sztuki Ludowej. Konkurs ten, organizowany cyklicznie przez Muzeum Częstochowskie, ma chronić od zapomnienia dziedzictwo kulturowe i popularyzować to, co dla narodu najcenniejsze. W tym roku do udziału w rywalizacji zaprosiliśmy twórców ludowych wykonujących wycinanki polskie i żydowskie. Ekspozycja prezentuje nagrodzone i wytypowane przez jury prace.

Stefania Borkowska to członkini Stowarzyszenia Twórców Ludowych, wykonująca tradycyjne, łowickie wycinanki. Jej piękne, wielobarwne kodry rodzajowe i kwiatowe, gwiazdy ażurowe, tasiemki i wyduszkę oklejane wycinankami przyciągają uwagę precyzją wykonania. Nawiązują też do tradycji regionu. Artystka jest laureatką wielu prestiżowych konkursów, jej prace są znane w Polsce i na całym świecie. Podczas warsztatów Stefania Borkowska zaprezentuje, jak powstają wycinanki łowickie, a uczestnicy będą mieli okazję spróbować swych sił w tej pozornie łatwej sztuce.

Leluj, Apolonia Nowak

Organizator:
Muzeum Częstochowskie
42-200 Częstochowa, al. Najświętszej Maryi Panny 45a, tel. 34 360 56 31
e-mail: muzeum@muzeumczestochowa.pl
www.muzeumczestochowa.pl

9, 15-16.09.2012

15-16.09.2012

fot. Agnieszka Cruk, Muzeum Częstochowskie

OM/PTTK im. Wł. Biegańskiego zaprasza na warsztaty etnograficzno - historyczne „Regionaliści na start!”, według pomysłu p. Elżbiety Gumuły, przy współpracy pań z Koła Gospodyń Wiejskich w Kopalni, Klubu Społecznych Opiekunów Zabytków, Zagrody Włościańskiej (dział etnograficzny), Szkoły Podstawowej nr 33, Częstochowskiej Organizacji Turystycznej. Ich celem jest: zainteresowanie dzieci i młodzieży, społeczności lokalnej specyfiką historyczną i kulturową własnego regionu, promowanie wielokulturowości i możliwości wykorzystania takiej specyfiki własnego miejsca zamieszkania.

Regionaliści na start! – warsztaty etnograficzno – historyczne

9 września godz. 17.00 – 18.00 wizyta członków Klubu Społecznych Opiekunów Zabytków w „Starej Szkole” - siedzibie KGW w Kopalni. W programie widowiskowa prezentacja pt. „Tradycje wsi w repertuarze obywatelskim” w wykonaniu pań z KGW.

15 września godz. 9.00 – 13.00 terenowa lekcja historii pt. „Kultura robotnicza (osiedli i osad robotniczych) w Częstochowie”.

15 września godz. 10.00 – 12.00 warsztaty pod hasłem „Zapomniane umiejętności - lekcja etnograficzna” w Szkolnej Izbie Regionalnej w Szkole Podstawowej nr 33 w Częstochowie.

16 września godz. 16.00 – 19.00 debata panelowa pt. „Kultura ludowa regionu w różnych aspektach - atrakcją turystyczną muzeów i gospodarstw agroturystycznych Ziemi Częstochowskiej” w sali klubowej OM/PTTK w Częstochowie.

Ponadto w czasie EDD w Zagrodzie Włościańskiej będą czynne wystawy: „Kultura ludowa okolic Częstochowy”, pochodząca ze zbiorów Muzeum Częstochowskiego oraz „Koziegłowy – zapomniany ośrodek twórczości rękodzielniczej”.

Organizator:

Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze
Oddział Miejski im. Władysława Biegańskiego w Częstochowie
 42-200 Częstochowa, Al. NMP 31/49
 e-mail: omczestochowa.pttk@o2.pl

Od deski do deski – czyli szlakiem kościołków drewnianych ziemi gliwickiej

X Gliwickie Dni Dziedzictwa Kulturowego powiodą nas szlakiem drewnianych kościołków ziemi gliwickiej. Piękno i niezwykła atmosfera drewnianej architektury sakralnej, walory artystyczne i emocjonalne, czynią z niej jedną z głównych atrakcji historycznych regionu. Belka tęczowa zdobiona napisami i ornamentami, zacienione „soboty”, pod którymi można się schronić przed deszczem, nasyczone żywicią i zapachem kadzidła ściany, na których sceny z historii świętej tworzą Biblię pauperum, Biblię najuboższych... Tegoroczne GDDK to okazja, by nie tylko zwiedzić okoliczne drewniane świątynie, których liczba na terenie ziemi gliwickiej jest imponująca, ale też poznać ich historię, technikę budowy i zdobnictwa.

Wycieczki po kościołach

W ciągu dwóch dni, 15 i 16 września, odwiedzimy czternaście drewnianych świątyń, które znajdują się w Gliwicach i najbliższej okolicy. Zwiedzać będziemy kościołki w Bojszowie, Gliwicach przy ul. Kozielskiej, Gliwiczach-Ostropie, Księżym Lesie, Poniszowicach, Rachowicach, Rudzińcu, Sierakowicach, Sierotach, Smolnicy, Szalszy, Wilczy, Zacharzewicach, Żernicy. Zwiedzanie trwać będzie cały dzień. Do poszczególnych obiektów zwiedzających dowiezie autokar, w którym towarzyszyć im będzie przewodnik. Oprawdzą on także po poszczególnych świątyniach. **Na wycieczki obowiązują wcześniejsze zapisy!**

Willa Caro

Wystawa „Piórkiem i pędzlem”. Piękno kościołków drewnianych, ich naturalne otoczenie niezmiennie inspirowało artystów. Na przygotowanej w Willi Caro wystawie zobaczyć będzie można obrazy i rysunki śląskich kościołków, autorstwa m.in. Hansa Sattlera i Ireny Nowakowskiej-Acedańskiej.

Archiwalne zdjęcia kościołków drewnianych – po raz pierwszy dostępne dla publiczności

Tegoroczni uczestnicy GDDK będą pierwszymi, którzy zobaczą unikalne, archiwalne zdjęcia kościołków drewnianych ziemi gliwickiej. Znajdują się one w zbiorach Muzeum w Gliwicach, jednak jak dotąd nie były w całości udostępniane publiczności. Są to zarówno fotografie z pierwszej połowy XX w. (zachowane na szklanych kliszach), jak i fotografie powojenne, w tym tak znanych autorów jak m.in. Piotr Janik czy Józef Matuszczak.

Filmy „Najpiękniejsze kościoły drewniane województwa śląskiego”

Dla publiczności GDDK Muzeum w Gliwicach przygotowało projekcje reportaży autorstwa Jerzego Kołodziejczyka, ukazujących najciekawsze górnośląskie kościoły drewniane.

Wykłady i prelekcje

W ciągu dwóch dni trwania GDDK będzie można także wziąć udział w wykładach i prelekcjach. Dowiemy się z nich, na czym polega unikalność drewnianych śląskich świątyń na tle innych tego typu budowli w Polsce, zapoznamy się z tajemnicami rzadkich, niezwykle interesujących malowideł, które znaleźć można w podgliwickich kościółkach oraz z problemami związanymi z konserwacją tych obiektów.

Pokazy w ogrodzie

W ogrodzie Willi Caro uczestnicy GDDK przekonają się, że ciesielka jest sztuką. Mistrzowie tego rzemiosła pokażą sposoby łączenia drewnianych bali w ścianach za pomocą różnych specjalnych nacięć ciesielskich oraz metodę krycia dachu gontami. Cieślom towarzyszyć będą rzeźbiarze – amatorzy, tworzący drewniane rzeźby świętych.

Zamek

Wystawa „Małe sacrum”

Zaciszna atmosfera drewnianego kościoła sprzyja religijności indywidualnej, prywatnemu spotkaniu sam na sam z Bogiem. Dlatego podczas tegorocznego GDDK w Zamku Piastowskim zagości wystawa „Małe sacrum”, ukazująca formy, w jakich sacrum przeżywa jednostka. Na ekspozycji ukazane zostaną drobne elementy, przez wieki związane z

15-16.09.2012

obrzędowością – m.in. medaliki z wykopalisk archeologicznych, pochodzące z XVI-XVIII w., XVIII-XX-wieczne obrazki religijne, pamiątki chrztu, modlitewniki, różańce itp. Zgromadzone przedmioty, choć nie są na ogół dziełami sztuki, niezmiennie towarzyszą kolejnym pokoleniom w codziennym przeżywaniu duchowości.

Rynek

Wystawa plenerowa „Od deski do deski – czyli szlakiem drewnianych kościółków ziemi gliwickiej” prezentująca współczesne zdjęcia okolicznych drewnianych kościołów. Przywoła nie tylko mistyczną aurę tych niezwykłych budowli, ale będzie także hołdem złożonym ich twórcom, w zdecydowanej większości anonimowym.

Organizator:

Muzeum w Gliwicach

44-100 Gliwice, ul. Dolnych Wałów 8a, tel. 32 2310854, fax 32 3324742

e-mail: info@muzeum.gliwice.pl

www.muzeum.gliwice.pl

8.09.2012

W sobotę 8 września w godz. 10.00 – 13.00 koniecznie trzeba pojechać do Golezowa, aby w Gminnym Ośrodku Kultury obejrzeć tradycyjny strój cieszyński. Dyrektorka GOK-u, pani **Lidia Lankocz** z zawodu jest etnologiem i choreografem – instruktorem tańca ludowego i założycielką utytułowanego Dziecięco-Młodzieżowego Zespołu Pieśni i Tańca „Golezów”, a z zamiłowania znawczynią tradycyjnego stroju cieszyńskiego.

W 1993 r. zaczęła haftować cieszyńskie żywotki podczas szycia strojów dla zespołu. Jej prace oraz oryginalne, dawne suknie cieszyńskie i żywotki będzie można podziwiać właśnie 8 września. Będzie też można zaciągnąć informacji na temat stroju, jego dawnych i obecnych funkcji oraz sposobu jego zakładania i noszenia.

Do GOK w Golezowie warto wrócić 19 października, gdzie o godz. 9.00 odbędzie się XVI edycja Konkursu Gwarowego o „Złotom Przeposke”.

Organizator:

Gminny Ośrodek Kultury w Golezowie

43-440 Golezów, ul. Cieszyńska 25, tel. 33 479 05 21

e-mail: gok_golezow@poczta.onet.pl

www.golezow.pl

W sobotę 8 września w godz. 10.00 – 16.00 dla zwiedzających otwarta będzie Kurna Chata u „Kawuloka” w Istebnej. W programie m.in. zwiedzanie z przewodnikiem zabytkowych sprzętów gospodarstwa domowego, pokaz gry na zabytkowych instrumentach pasterskich oraz tkania na zabytkowej maszynie. Wrażenia murowane!

Kurna chata została zbudowana w 1863 r. w konstrukcji zrębowej, na kamiennym cokole. Autentyczny i niepowtarzalny obiekt, jest dowodem „Siły Tradycji”, która przetrwała do dziś i jest pielęgnowana poprzez zachowane tradycyjne, obyczaje, archaiczne sprzęty domu mieszkalnego oraz unikatowe pasterskie instrumenty, na których prezentowane

są melodie pozwalające zwiedzającym na wędrowkę muzyczną w dawno minione czasy. Serdecznie zapraszamy!

Uwaga! Zwiedzanie po uprzednim uzgodnieniu telefonicznym!

Organizator:

„Kurna Chata u Kawuloka” Izba Regionalna Jana Kawuloka
43-470 Istebna, Istebna 824, tel. 33 855 62 31, 790 26 28 29
e-mail: chatakawuloka@gmail.com, www.chatakawuloka.pl

8.09.2012

15-16.09.2012

W sobotę 15 września 2012 r. o godz. 16.00 Muzeum Śląskie w Katowicach zaprasza na prelekcję „Kiedy kobieta chciała tworzyć... losy artystek w XIX i początkach XX wieku”. Spotkanie będzie jednocześnie pożegnaniem trwającej od 22 czerwca wystawy „Sztuka kobiet – kobiety w sztuce. Artystki na Śląsku 1800-2000” prezentującej m.in. prace artystek działających na terenie historycznego Górnego Śląska.

Rezerwacji można dokonać w Dziale Oświatowym tel. 32 779 93 16 lub 319, oswiata@muzeumslaskie.pl. Uwaga! Liczba miejsc na wykład ograniczona. Dodatkowo, w ramach Europejskich Dni Dziedzictwa, wystawę będzie można bezpłatnie zwiedzić również w niedzielę 16 września. Zapraszamy!

Organizator:

Muzeum Śląskie w Katowicach
40-005 Katowice, al. W. Korfa 3
tel. 32 779 93 00, 32 258 56 61 do 3
www.muzeumslaskie.pl

14.09.2012

W piątek 14 września o godz. 10.00 Miejski Dom Kultury „Koszutka” w Katowicach zaprasza na imprezę dydaktyczną dla klas I-III szkoły podstawowej, podczas której dzieci będą mogły poznać wyliczanki i zabawy ze śląskiego podwórka. Dowiedzą się, co to jest klipa, duczka, zuszka, bednorki. Poznają dawne śląskie zabawki (np. flinta na druciku, bachrocza) oraz będą mogły wykonać jedną z nich. Serdecznie zapraszamy!

Organizator:

Miejski Dom Kultury „Koszutka”
40-126 Katowice, ul. Grażyńskiego 47
tel. 32 258 92 00, 32 258 99 77
e-mail: mdkkoszutka@poczta.onet.pl
www.mdkkoszutka.pl

7-9.09.2012

15.09.2012

W dniach 7-9 września 2012 r. w Hali Widowiskowo-Sportowej Spodek przy al. Korfantego 35 w Katowicach odbędą się Targi Książki, podczas których będzie można odwiedzić Salon Muzeów, Salon Bibliotek, Zakątek Antykwaryusza oraz strefę Designu i rękodzieła dla moli książkowych reklamowaną hasłem „Czytaj modnie!”. Podczas wszystkich dni targowych odbywać się będzie akcja realizowana przez Fundację Dziecko i Kultura „Dzieli się książkami”. Portal Duże K ogłosi zwycięzcę w konkursie na Najlepszy blog książkowy – eBuka. Na Targach wręczona zostanie po raz drugi Nagroda Bloggerów Książkowych, a jako rozszerzenie działań adresowanych do autorów blogów o tematyce literackiej zostanie zorganizowany Zjazd Bloggerów Książkowych. Podobnie jak w roku ubiegłym, także w 2012 r., na Targach Książki w Katowicach, dzięki współpracy ze Śląskim Klubem Fantastyki, zostanie silnie zaakcentowana literatura fantastyczna. Biblioteka Śląska zaprezentuje laureatów i książki nagrodzone Śląskim Wawrzynem Literackim oraz zachęci do wędrowania po Katowicach z gawędami o mieście. Polskie Towarzy-

stwo Biblioterapeutyczne przeprowadzi na Targach warsztaty terapeutyczne dla dzieci oraz szkolenia dla rodziców i pedagogów, w tym pracujących z dziećmi uzależnionymi. Przedstawiciele Instytutu Książki zorganizują szkolenie dla bibliotekarzy dotyczące „Ochrony danych osobowych w bibliotece – w teorii i praktyce”. Centrum Edukacji Obywatelskiej zaprezentuje prowadzone przez siebie programy z zakresu edukacji kulturalnej np.: Etnolog-zaloguj się na ludowo, Opowiem Ci o wolnej Polsce, FilMOTEKA Szkolna. Akcja!, Elementarz Korczaka, WEBscy – obywatele w świecie mediów, Kulturalnie i obywatelsko w bibliotekach, Kulthurra! Targi Książki w Katowicach to nie tylko bogata oferta wydawnicza, spotkania z cenionymi autorami oraz wszystko to, co wzbogaci realizację tegorocznej tematyki targowej dotyczącej literatury mniejszości narodowych i stref konfliktu, ale także wydarzenia odbywające się poza Spodkiem – w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Katowicach, w Śląskim Teatrze Lalki i Aktora Ateum.

Organizator:

Expo Silesia Sp. z o.o.

41-219 Sosnowiec, ul. Braci Mieroszewskich 124, tel. 32 788 75 43
e-mail: monika.badowska@exposilesia.pl
www.exposilesia.pl

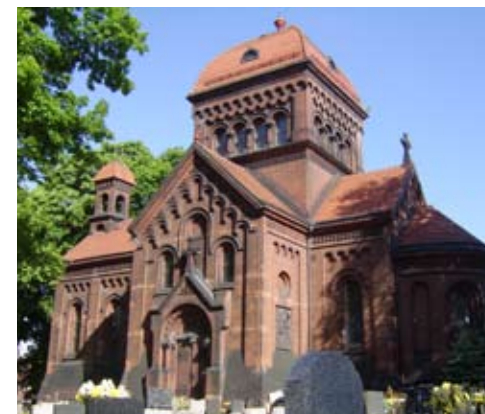

W sobotę 15 września o godz. 10.00 zapraszamy na spacer historyczny „Praca i rozrywka w dawnych Bogucicach”. Zbiórka przy ul. ks. Leopolda Markieckiego 89 (kościół p.w. św. Szczepana). Orowadza Przemysław Piwowarczyk.

Po spacerze o godz. 12.00 odbędzie się prelekcja Przemysława Piwowarczyka „Dawny zwierzyniec w Katowicach”. Zbiórka przy ul. Bankowej 4.

W sobotę 15 września o godz. 14.00 zapraszamy na spacer historyczny „XIX wieczne szpitale Katowic”. Podczas spaceru przybliżona zostanie historia szpitala Zakonu Bonifratrów pw. Aniołów Stróżów, Szpitala św. Elżbiety oraz Szpitala Klinicznego im. A. Mieleckiego. Zbiórka przy ul. ks. Leopolda Markieckiego 87. Orowadza Dominika Nazarkiewicz.

Bogucice mają średniowieczne korzenie. Później ich dzieje potoczyły się własnymi drogami, zdradzając jednak wiele podobieństw, będących efektem wspólnego losu przemysłowego pogranicza polsko – niemieckiego. Historyczne centrum Bogucic wyznacza neogotycki kościół pod wezwaniem św. Szczepana, który jest nieco starszy od kochłowickiego kościoła Świętej Trójcy (1902). Warto zwrócić uwagę na kamienne

figury świętych przed wejściem do kościoła, pochodzące z XVIII w., a więc najstarsze na terenie Katowic. Kilka nagrobków przed kościołem, pozostałość po zlikwidowanym cmentarzu przykościelnym, to najstarsze przykłady stel nagrobnych w Katowicach. Wokół kościoła z czasem powstał cały zespół sakralny: klasztor i dom dla sierot, prowadzony obecnie przez SS. Jadwiżanki (1856), klasztor i szpital Bonifratrów (1871), kaplica cmentarna (1910), projektu tego samego Mansuetusa Fromma, który zaprojektował dla franciszkanów Bazylikę św. Ludwika w Katowicach – Panewnikach.

Osią historycznych Bogucic jest ulica ks. Leopolda Markieckiego, jednego z bogucickich proboszczów. Początkowo w miejscu ulicy przez wieś płynął strumień, gdzieś tam spłetrzany w niewielkie stawiki, w których hodowano ryby. W połowie XIX w., potok ten (dla nas bezimienny), jak i wszystkie inne bogucickie strugi, zniknął w ziemi na skutek prac górniczych. Idąc ulicą Markieckiego po obu jej stronach widzimy typowe katowickie kamienice, może skromniejsze niż w centrum miasta, ale tak samo różnorodne jeśli idzie o styl: od prostych ceglanych fasad, przez historyzującą i secesyjną ornamentykę, po modernistyczne krągłości. W miejscu, gdzie dziś ul. Markieckiego łączy się z ul. Kopalnianą mieścił się bogucicki folwark, wniesiony pod koniec XIX w.; dziś ulica Kopalniana prowadzi nas ku terenowi dawnej kopalni (1823), a obecnie siedziby Muzeum Śląskiego.

Organizator:

Stowarzyszenie „Genius Loci – Duch Miejsca” w Rudzie Śląskiej

41-707 Ruda Śląska – Kochłowice, ul. Oddziałów Młodzieży Powstańczej 5
tel. 692 07 67 03
e-mail: genius.loci@op.pl
www.geniusloci.com.pl

7, 9 i 15. 09.2012

15.09.2012

W ramach tegorocznych EDD będzie można odkryć czar i unikalny klimat Nikiszowca – zabytkowej, robotniczej dzielnicy Katowic, która uznana została za pomnik historii i jeden z 7 cudów Polski.

W piątek 7 września o godz. 18.00 w Galerii Szyb Wilson odbędzie się wernisaż wystawy retrospektywnej „66 lat Grupy Janowskiej”.

W niedzielę 9 września w godz. 12.00 – 17.00 zapraszamy na Plac Wyzwolenia, gdzie odbędzie się pokaz starych samochodów. W programie m.in.: przejażdżki ulicami osiedla i przejazd automobili do Giszowca. Dla miłośników sztuk pięknych Grupa Janowska . proponuje plener otwarty.

W sobotę 15 września w godz. 14.30 – 16.30 koncert na Nikiszu! Gościnnie na Placu Wyzwolenia wystąpi Zespół Pieśni i Tańca Zawiercie. Ponadto we wszystkie te dni będzie można zgłębić historię i zwyczaje Nikiszowca odwiedzając Dział Etnologii Muzeum Historii Katowic przy ul. Rymarskiej 4 oraz neobarokowy kościół pw. św. Anny , a także Miejsce Pamięci - szczególną przestrzeń poświęconą górnikom, którzy stracili życie w miejscowej kopalni. Serdecznie zapraszamy!

Organizator:

Stowarzyszenie Razem dla Nikiszowca

40-423 Katowice, pl. Wyzwolenia 21

tel. 662 88 14 90

e-mail: stowarzyszenie@razemdlanikiszowca.pl

www.razemdlanikiszowca.pl

W sobotę 15 września 2012 r. w godz. 10.00 – 20.00 w Katowicach-Szopienicach zapraszamy na niezwykle wydarzenie edukacyjne łączące sport, muzykę, język, zabawę, kulinarię, fotografię, malarstwo, teatr, a skoncentrowane na ochronie i upowszechnianiu dziedzictwa niematerialnego przemysłowego Śląska, i promocji jego nowatorskiego wykorzystania. Na terenie boisk MOSiR, w auli Wyższej Szkoły Mechatroniki i na terenie Huty Metali Nieżelaznych „Szopienice”, obok zabytkowego budynku laboratorium i w sąsiedztwie zagrożonego zniszczeniem, zabytkowego budynku walcowni wypełnionego maszynami parowymi, symbolizującymi dawne cywilizacyjne nowatorstwo Śląska, chcemy pokazać przenikanie się dawnej i nowej kultury, uwrażliwić na znikające z naszych oczu śląskie dziedzictwo niematerialne i uzmysłowić, że współcześnie region może czerpać z niego siłę i inspirację. Chcemy to zrobić m.in. poprzez:

- Kukiełkowe i szkolne spektakle teatralne w gwarze śląskiej

Izba Tradycji Hutniczej będzie czynna dodatkowo 16, 23 i 24 września w godz. 9.00 – 13.00

Organizatorzy zastrzegają sobie prawo do zmian w programie!

- Rozgrywki sportowe; turniej skata, szkoła jazdy na rolkach, turniej trampkarzy z UKS Szopienice, mecz piłki nożnej rodziców, pokaz drużyny AZS Silesia Rebels i mecz juniorów futbolu amerykańskiego
- Koncerty; górniczej orkiestry, bluesowego zespołu Marek Makaron Trio, grającego pieśni śląskie, koncert miejscowego zespołu „Szopienickie Perły”
- Prezentację strojów śląskich, tańców i pieśni przez grupę folklorystyczną „Karolinki”
- Warsztaty *Śląskiej Godki* prowadzone przez członków Stowarzyszenia Pro Lokquella Silesiana oraz wystawy artystyczne
- Degustację potraw przygotowanych przez uczniów sąsiadującego z budynkiem walcowni Zespołu Szkół Gastronomicznych im. Gustawa Morcinka pod kierunkiem Patrycji Walter, promującej autorską kuchnię „fusion” – łączącą tradycyjną kuchnię śląską z kuchniami z innych rejonów świata
- Tradycyjną karuzelę „keciok” i dawne śląskie gry i zabawy, dla dzieci i dorosłych prowadzone przez Świetlika Bytomskiego
- Rozstrzygnięcie konkursu fotograficznego organizowanego w ramach akcji „Lato w mieście” pt. ZNAJDŹ MNIE - szczegóły na stronie internetowej
- Zwiedzanie zabytkowej walcowni i Izby Tradycji Hutniczej.

Organizatorzy:

Stowarzyszenie na rzecz dzieci i młodzieży KORCZAK

40-868 Katowice, ul. Piastów 9/124, tel. 609 875972

e-mail: grzeglop@interia.pl; www.korczak.katowice.pl

Stowarzyszenie na rzecz powstania Muzeum Hutnictwa Cynku w Katowicach-Szopienicach

ul. 11 Listopada 30, 40-387 Katowice, tel. 501 80 28 66, 505 51 47 66

e-mail: muzeumcynku@muzeumcynku.katowice.pl

www.muzeumcynku.katowice.pl

8-9 i 15-16. 09. 2012

8.09.2012

W dniach 8-9 oraz 15-16 września będzie można zwiedzić Izbę Tradycji Górniczej w Knurowie przy ul. Dworcowej 3a, która stanowi jedną z atrakcji turystycznych powiatu gliwickiego.

Będzie można m.in. zapoznać się ze skarbami techniki i kultury górniczej, ciekawymi legendami, poznać trud pracy górnika, życie codzienne rodzin górniczych, wybić pamiątkową monetę, a także zdać egzamin na „kulanie felgi od koła”. Wstęp wolny. Serdecznie zapraszamy!

Organizator:
Bractwo Gwarek Związku Górnośląskiego
 40-061 Katowice, ul. Kilińskiego 15, tel. 506 59 91 68
 e-mail: gwarek@gwarkowie.pl
 www.gwarkowie.pl

W sobotę 8 września zachęcamy do zwiedzenia prywatnego, rodzinnego Muzeum Koronki w Koniakowie. Izba Pamięci Marii Gwarek istnieje od 1962 r. Można zobaczyć w niej wiele unikalnych koronek, „uheklowanych” arcydzieł sztuki rękodzielniczej. W tych imponujących zbiorach jest m.in. niedokończona serweta, wykonywana na zamówienie

królowej brytyjskiej Elżbiety. Serweta miała być chlubą koronarki Marii Gwarek. Nieoczekiwanie jednak zmarła ona podczas pracy nad nią i serweta nigdy nie dotarła do Anglii. Koronka koniakowska to rękodzieło o ponad 200 letniej tradycji, dzięki której Koniaków jest znany na całym świecie. Z koronki koniakowskiej tradycyjnie wykonywano serwety i obrusy okrągłe, owalne i prostokątne, które zdobiły ołtarze, stoły oraz elementy ubioru.

Uwaga! Zwiedzanie po uprzednim uzgodnieniu telefonicznym!

Organizator:
Izba Pamięci Marii Gwarek
 Koniaków Szańce 550, tel. 33 855 64 23

13, 29.09. 2012

22-23. 09. 2012

Starostwo Powiatowe w Cieszynie i Miejsce Koła Polskiego Związku Kulturalno - Oświatowego w Mostach k. Jabłonkowa (Republika Czeska) zaprasza na cykl imprez kulturalnych prezentujących bogactwo i tradycję Górali Śląskich pt. „Lato spotkań z kulturą i tradycją Górali Śląskich na pograniczu polsko-czeskim - LATO 2012”.

Spotkania odbędą się w siedzibie Miejsce Koła PZKO w Mostach k. Jabłonkowa:

- **13 września w godz. 17.00 – 21.00**
„Strój góralski na pograniczu”
- **29 września w godz. 17.00 – 21.00**
„Przeгляд zespołów scenicznych”
- **6 października w godz. 15.00 – 19.00**
„Góralskie zespoły teatralne”.

Projekt dotyczy prezentacji dziedzictwa kultury niematerialnej Górali Śląskich i ma na celu przybliżenie mieszkańcom i turystom różnorodność etnograficzną Górali Śląskich. W trakcie spotkań podjęta zostanie próba przedstawienia dorobku kulturowego Górali Śląskich, ich tożsamości i dążeń z ciągłości wielowiekowej tradycji. Pokazane zostaną

szczególnie wartościowe zjawiska kultury lokalnej m.in.: sztuka ludowa, różnorodność zachowań i przetrwałe do dnia dzisiejszego obrzędy, oryginalne i nie występujące w innych miejscach zawody, rękodzieło ludowe, rzemiosło artystyczne, folklor oraz powiązanie dnia codziennego z tradycją. Wstęp wolny. Zapraszamy!

Organizator:
Starostwo Powiatowe w Cieszynie
Wydział Rozwoju i Funduszy Europejskich
tel. 33 47 77 303, fax. 33 47 77 333
e-mail: wr@powiat.cieszyn.pl, www.projektyue.info

Powiat Cieszyński

Zapraszamy do pełnej niespodzianek jurajskiej gminy Olsztyn: krainy białych skał i zielnych wzgórz, wyjątkowych zabytków, tajemniczych jaskiń, widokowych drózek...

Największą atrakcją gminy są ruiny średniowiecznej warowni usytuowanej na wyniosłym wzgórzu skalnym.

W dniach 22-23 września na zamkowych błoniach odbędzie się Ogólnopolski Jarmark Kolekcjonerski. Otwarty teren w centrum Olsztyna zamieni się w „muzeum na świeżym powietrzu”, gdzie będzie można podziwiać stare, dobre rzemiosło oraz prawdziwe dzieła sztuki. Będzie to świetna lekcja historii oraz okazja nabycia ciekawych i cennych przedmiotów. Wydarzenie adresowane jest do uczestników w każdym wieku.

Podczas wizyty w Olsztynie koniecznie trzeba zobaczyć atrakcje połączone siecią 200 kilometrów szlaków turystycznych: pieszych, rowerowych i konnych, w tym rezerwat przyrody Sokole Góry i Zielona Góra, Góry Towarne, Biakło, Lipówki...

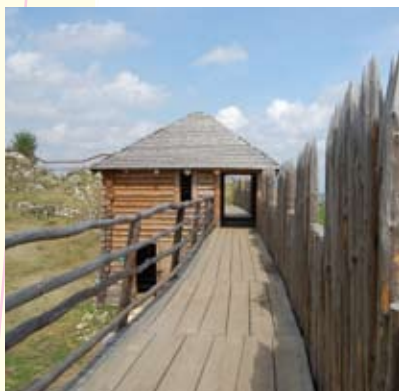
Bednarek i Janas
„Pod zamkiem” S.J
42-256 Olsztyn, ul. Kościelna 4
tel. 663 77 08 33

Organizatorzy:
Gmina Olsztyn

42-256 Olsztyn, pl. Piłsudskiego 10, tel. 34 328 50 76
e-mail: sekretariat@olsztyn-jurajski.pl
www.olsztyn-jurajski.pl

08.09.2012

9. 09. 2012

W sobotę 8 września w godz. 9.00 - 17.00 dla turystów otwarty będzie gród na Górze Birów w Podzamczu w gminie Ogrodzieniec. Wstęp wolny. Serdecznie zapraszamy!

Organizator:**Zamek Sp. z o.o. w Ogrodzieńcu**

42-440 Ogrodzieniec, ul. Kościuszki 66, tel. 32 673 22 20

e-mail: biuro@zamek-ogrodzieniec.plwww.zamek-ogrodzieniec.pl

W niedzielę 9 września w godz. 10.00 – 18.00 zapraszamy do zobaczenia unikatowej Zagrody Wsi Pszczyńskiej w Pszczynie. W programie również warsztaty florystyczne, podczas których będzie można nauczyć się zapomnianych ludowych zwyczajów w no-

wej odsłonie: robienia kwiatów z bibuły oraz wyplatania wianków. Będzie można poznać wspańiałych lokalnych twórców ludowych, artystów rękodzielników oraz smakować specjały regionalnej kuchni ludowej. Wstęp wolny. Serdecznie zapraszamy!

Organizator:**Agencja Rozwoju i Promocji Ziemi Pszczyńskiej
Skansen - Zagroda Wsi Pszczyńskiej**

43-200 Pszczyna, ul. Parkowa

tel. 32 212 99 99, 604 508 718

e-mail: skansen.pszczyna@gmail.com, www.skansen.pszczyna.pl

15.09.2012

8-9.09.2012

W sobotę 15 września o godz. 16.00, **dr Kornelia Lach** wygłosi prelekcję pt. „Obrzędy i zwyczaje ziemi raciborskiej” w Miejskiej i Powiatowej Bibliotece Publicznej w Raciborzu przy ul. J. Kasprowicza 12. Prelekcji towarzyszyć będzie prezentacja strojów ludowych i przedmiotów związanych z tematem. Zapraszamy!

Organizator:
Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna im. Ryszarda Kincla w Raciborzu
 47-400 Racibórz, ul. Jana Kasprowicza 12, tel. 32 415 37 24
 e-mail: biblrac@poczta.onet.pl
 www.biblrac.pl

W dniach 8 i 9 września o godz. 18.00 w Muzeum Chleba w Radzionkowie odbędzie się slajd show znanego fotografa z Bytomia prezentujący stroje śląskie. Ten interesujący projekt fotograficzny ma na celu przybliżenie tradycyjnych strojów mieszkańców Śląska, sposobów ich zakładania oraz materiałów, z których zostały wykonane. Pokazane stroje są autentyczne, dzięki czemu projekt ma wartości dydaktyczne. Materiał będzie zaprezentowany również w formie wydruków, tworzących wystawę stałą. Wstęp wolny!

Muzeum Chleba w Radzionkowie
 41-922 Radzionków, ul. Z. Nałkowskiej 5
 tel. 32 387 17 60
 e-mail: biuro@muzeum-chleba.pl
 www.muzeum-chleba.pl

Organizatorzy:
Marcin Mazurowski
 41-902 Bytom, ul. Katowicka 47/3
 tel. 792 63 16 08
 e-mail: mazurowski_m@wp.pl

16, 22 i 29. 09.2012

W niedzielę 16 września o godz. 10.00 – 15.00 zapraszamy na zwiedzanie schronu bojowego nr 75 w Kochłowicach przy ul. Pomorskiej (wejście główne na Rodzinny Ogród Działkowy „Nadzieja”). Orowadzają Łukasz i Marcin Czogała.

W niedzielę 16 września o godz. 16.00 zapraszamy na zwiedzanie z przewodnikiem gródka stożkowego w Kochłowicach. Zbiórka przy ul. Górnośląskiej 31 (obok kościoła św. Barbary). Orowadza Przemysław Noparlik.

W sobotę 22 września o godz. 13.00 zapraszamy na spacer historyczny po Wirku. Zbiórka na zbiegu ulic Obrońców Westerplatte i Odrodzenia. Trasa spaceru będzie prowadzić od szybu „Andrzej” poprzez kościół ewangelicki i miejsce dawnej synagogi do kolonii „Ficinus”. Orowadza Przemysław Noparlik. Wirek to jedna z ciekawszych dzielnic Rudy Śląskiej. Uwagę przyciągają tu głównie dwa niezwykle neogotyckie kościoły, jedno z naj-

starszych zachowanych osiedli robotniczych i unikatowa w skali Europy wieża wyciągowa w formie masywnej baszty. Mimo fatalnych skutków wydobycia węgla kamiennego do dziś zachowało się także wiele kamienic, które stopniowo odzyskują swój blask sprzed stu lat.

W sobotę 22 września w godz. 10.00 – 15.00 zapraszamy na zwiedzanie schronu bojowego nr 75 w Kochłowicach przy ul. Pomorskiej (wejście główne na Rodzinny Ogród Działkowy „Nadzieja”). Orowadzają Łukasz i Marcin Czogała.

W sobotę 29 września o godz. 10.00 zapraszamy na spacer historyczny po Bykowinie. Zbiórka przy ul. Wita Stwosza 2 (kościół p.w. NSPJ). Trasa spaceru będzie prowadzić pośród bykowińskich kamienic do szkoły i cmentarza. Orowadza Przemysław Noparlik.

W sobotę 29 września o godz. 11.00 zapraszamy na wystawę archiwalnych zdjęć z Bykowiny. Wystawa będzie prezentowana w budynku Centrum Inicjatyw Społecznych przy ul. 11 Listopada 5. Prowadzi Przemysław Noparlik.

Organizator:

Stowarzyszenie „Genius Loci – Duch Miejsca” w Rudzie Śląskiej

41-707 Ruda Śląska – Kochłowice, ul. Oddziałów Młodzieży Powstańczej 5

tel. 692 07 67 03

e-mail: genius.loci@op.pl

www.geniusloci.com.pl

22.09.2012

W sobotę 22 września zapraszamy do odkrywania tajemnic codzienności w Miejskim Centrum Kultury im. Henryka Bisty w Rudzie Śląskiej:

godz. 10:00

Wykład pt. Historia komunikowania

dr Patrycja Szostok, Adiunkt w Zakładzie Dziennikarstwa Uniwersytetu Śląskiego

godz. 10:45

Zwiedzanie Zabytkowej Drukarni

Małgorzata Koszyk, wcześniejsza właścicielka drukarni, odkryje przed uczestnikami tajemnice codzienności pracy drukarza

Wystawa sprzętu fotograficznego

ze zbiorów Piotra Lota

godz. 11:15

Wykład pt. Zarys historii fotografii

Piotr Lot – Szkoła Policealna ProEdukacja w Katowicach

godz. 12:00

Spacer edukacyjny po Nowym Bytomiu i Wirku po-

łączony z plenerem fotograficznym

mgr Kamil Warzecha, mgr Przemysław Noparlik,

Piotr Lot.

Organizatorzy:

Miejskie Centrum Kultury im. Henryka Bisty

41-709 Ruda Śląska, ul. Piotra Niedurnego 69, tel./fax 32 248 62 40 wew. 24

e-mail: dbelok@mckrudasl.pl

Stowarzyszenie „Genius Loci – Duch Miejsca”

www.geniusloci.com.pl

8.09.2012

14-16. 09. 2012

W sobotę 8 września o godz. 10:00 w siedzibie Muzeum zapraszamy na:

Zwiedzanie wystaw stałych Muzeum: „Wnętrze mieszkania robotniczego na Górnym Śląsku w początku XX wieku”, „Elementy kultury ludowej na Górnym Śląsku”, „Życie

społeczne dawnej Rudy Śląskiej”, „Z dziejów rudzkiego górnictwa”. Zwiedzanie wystawy czasowej poświęconej przeszłości jednych z rudzkich „Wirek”.

W programie także spacer historyczny „Śladami życia codziennego mieszkańców dawnej Rudy”, prowadzący po ciekawych zakątkach dzielnicy Ruda. Zapraszamy!

Organizator:

Muzeum Miejskie im. Maksymiliana Chroboka w Rudzie Śląskiej
41-700 Ruda Śląska, ul. Wolności 26, tel. 32 243 50 40
e-mail: muzeumrudasl@interia.pl

XXX Dni Siemianowic Śląskich

W programie m.in.:

14 września

9.00 - 14.00 – dni otwarte Parku Tradycji Górnictwa i Hutnictwa – zwiedzanie Parku Tradycji przez szkoły

19.00 - 22.00 – oficjalne otwarcie Parku Tradycji z udziałem władz miasta i zaproszonych gości (impreza zamknięta).

15 września

9.00 - 17.00 – Międzynarodowy Turniej w hokeju na trawie w kat. seniora

ok. 12.00 – w ramach otwarcia Turnieju Musztra paradna Orkiestry Reprezentacyjnej Marynarki Wojennej

10.00 - 21.00 Mistrzostwa Polski Formacji Tanecznych – Hala KS „Michał”

13.00 – Światowy Konkurs Gotowania Żuru – Teren Parku Tradycji

17.00 – Występy śląskich zespołów biesiadnych teren Parku Tradycji: ZPiT Siemianowice, Koncert Zespołu Akordeonistów, Koncert Orkiestry Reprezentacyjnej Marynarki wojennej, występ artystów zespołu „Śląsk” - Karolinki, Siemion Band

22.00 – sztuczne ognie.

16 września

1.00 - 22.00 – Piknik rodzinny: karuzele, dmuchane zamki, zjeżdżalnie, zabawy dla dzieci.

Organizator:

Urząd Miasta Siemianowice Śląskie

41-100 Siemianowice Śląskie, ul. Jana Pawła II 10, tel. 32 760 53 06
e-mail: a_kisiel@um.siemianowice.pl
www.um.siemianowice.pl

8-9 i 15-16.09.2012

15, 19 i 23.09.2012

W ramach tegorocznych EDD polecamy zwiedzić ruiny zamku malowniczo położonego na prawym brzegu Czernej Przemszy. Dawna warownia biskupów krakowskich, choć lata świetności ma już dawno za sobą, wciąż imponuje.

Zamek o konstrukcji drewniano-ziemnej wzniesiono w 1 poł. XIV w. (pierwsza wzmianka o zamku pochodzi z 1337 r.) z fundacji książąt bytomskich. Do lat 40. XV w. był jedną z głównych siedzib książąt bytomskich, a następnie cieszyńskich. W latach 1443-1790 był siedzibą władz Księstwa Siewierskiego, którego książętami byli kolejni biskupi krakowscy. Obiekt zbudowano z kamienia łamanego i cegły z wykorzystaniem ciosu do detali architektonicznych. W XVI w. zamek gruntownie przebudowano. Kolejna przebudowa miała miejsce na przełomie XVII/XVIII w. Ostatecznie stał się czterokrzydłowym kasztel z rozległym dziedzińcem, barbakanem i wieżą. Zamek użytkowany był do pocz. XIX w. Do naszych czasów najlepiej zachowała się wieża w skrzydle północnym, zwana Szlachecką – z oknami, strzelnicami i portalem – fragmenty barbakanu oraz mury skrzydła

zachodniego i wschodniego. Gdzieniedzie zachowały się również renesansowe obramienia okien. Staraniem władz samorządowych w latach 2007 – 2010 przeprowadzono kompleksowe prace budowlano-konserwatorskie, mające na celu zabezpieczenie ruin zamku w Siewierzu w formie trwałej ruiny. 18 kwietnia 2012 r. ruiny zamku biskupów krakowskich w Siewierzu zostały wyróżnione w prestiżowym ogólnopolskim konkursie Generalnego Konserwatora Zabytków „Zabytek Zadbany” w kategorii A: utrwalenie wartości zabytkowej pojedynczego obiektu.

Organizator:

Miejsko-Gminne Centrum Sportu i Turystyki w Siewierzu
42-470 Siewierz, ul. Słowackiego 2a, tel. 32 67 41 649
e-mail: mgok@siewierz.pl
www.kultura.siewierz.pl

Siewierz

W sobotę 15 września o godz. 10.00 zapraszamy na spacer historyczny „Przemysłowa codzienność” po Chebziu i Lipinach wraz z wejściem na tereny poprzemysłowe. Zbiórka przy dworcu PKP w Chebziu przy ul. Dworcowej, (Ruda Śląska). Prowadzenie Alan Zych.

W środę 19 września o godz. 17.00 zapraszamy na spotkanie podsumowujące projekt „Spotkania pokoleń”, które odbędzie się w Miejskiej Bibliotece Publicznej im. Juliusza Ligonia przy ul. Świerczewskiego 1d. Spotkanie prowadzi Alan Zych. Podczas spotkania odbędzie się projekcja filmów krótkometrażowych, na których przedstawiciele starszego pokolenia świętochłowiczów opowiadają dawnym wyglądem miasta oraz życiu jego mieszkańców. Będzie również okazja do wspomnień i refleksji nad codziennością, która nieustannie przemija.

W niedzielę 23 września o godz. 17.00 zachęcamy do udziału w koncercie organowym w wykonaniu Łukasza Kurpasa oraz prelekcji Alana Zycha „Nazwy miejscowe w Świętochłowicach”, który odbędzie się w kościele ewangelickim im. Jana Chrzciciela przy ul. Katowickiej.

Lipiny, to obecnie dzielnica Świętochłowic, która ma długą tradycję hutnictwa cynkowego. Mimo, iż pierwsze wzmianki o Lipinach pochodzą z 1802 r., to tak naprawdę historia Lipin rozpoczęła się w 1825 r., kiedy powstała tam pierwsza huta cynku „Dawid”, obok kopalni „Król Saul”. W 1826 r. Lipiny, należące do Chropaczowa, wraz z kopalnią i hutą przeszły na własność hrabiego Henckel von Donnersmarcka. Rosnący popyt na cynk sprawił, że hrabia otworzył w Lipinach kolejne huty: „Konstancja” (1847 r.) i „Gabor” (1853 r.). Powstawały też nowe kopalnie węgla kamiennego oraz osiedla dla robotników. Fabryki te Gwidon Henckel von Donnersmarck połączył w 1853 r. w spółkę akcyjną „Śląskie Kopalnie i Cynkownie” (przy udziale kapitalistów francuskich i belgijskich), która była jedną z pierwszych zrzeszeń kapitałowych na Śląsku. W 1861 r. z działających już dziewięciu hut i zakładów pomocniczych stworzono Zakłady Cynkowe „Silesia”. Od 1876 r. siedziba zarządu spółki mieściła się w Lipinach. Przed wybuchem I wojny światowej historyczny Górny Śląsk był trzecim pod względem wielkości producentem cynku na świecie, a huta lipińska dostarczała 25% śląskiej produkcji.

Organizator:

**Stowarzyszenie „Genius Loci – Duch Miejsca”
w Rudzie Śląskiej – koło Świętochłowic**

41-707 Ruda Śląska – Kochłowice, ul. Oddziałów Młodzieży Powstańczej 5
tel. 692 07 67 03
e-mail: genius.loci@op.pl
www.geniusloci.com.pl

Tarnowskie Góry DNI GWARKÓW

7-9.09.2012

„Gwarki” to święto miasta, organizowane od 1957 r., nawiązujące do wielowiekowej tradycji wydobywania srebrnego kruszcu. Górników wydobywających srebro nazywano gwarkami – stąd nazwa imprezy. „Gwarki” nawiązują także do nadanego miastu w 1599 r. przywileju urządzania „zabaw i komedyj” w niedzielę po świętym Idzim. Jednym z najważniejszych punktów programu jest pochód historyczny.

RYNEK – SCENA GŁÓWNA

Prowadzenie: Dariusz Niebudek

7 września

- 17.00 - Tarnogórska Orkiestra Dęta – przejazd ulicami miasta i koncert
- 17.30 - „Trzystu Chórzystów” – koncert połączonych tarnogórskich chórów wraz z gościnnym występem chóru żeńskiego Oruri z Japonii
- 18.15 - Teatr Tańca z TCK
- 18.30 - Uroczyste otwarcie „Gwarków” przez Burmistrza Miasta, prezentacja laureatów konkursu na najciekawszy strój historyczny
- 19.00 - Zespół Tańca Nowoczesnego TESS
- 20.00 - Ania Rusowicz

8 września

Blok muzyczny: DZIEWCZYNY NIE PŁACZĄ

- 14.00 - Zespół BRO z Tarnowskich Gór (Olga Pokrywka i Błażej Kanclerz)
- 15.30 - Tarnogórski Big Band z zespołem wokalnym Szansa
- 17.00 - Zespół Kin Marrow z Niemiec
- 18.00 - Prezentacja multimedialna Tarnogórskiego Centrum Kultury
- 18.30 - Magda Piskorzycz
- 20.30 - Ania Dąbrowska.

9 września

- 14.00 - Familijny spektakl teatralny (w trakcie ustalania)
- 15.30 - Zespół Absynth z Tarnowskich Gór
- 17.00 - Abradab
- 18.30 - Łąki Łan
- 20.30 - Kazik Staszewski z zespołem Kult
- 22.00 - Pokaz sztucznych ogni.

POCHÓD GWARKOWSKI

9 września

- 11.00 - rozpoczęcie. Trasa przemarszu: ulice Opatowicka, Opolska, Jana III Sobieskiego, Piłsudskiego, pl. Wolności.

IMPREZY TOWARZYSZĄCE

PLAC WOLNOŚCI

- Festyn bezalkoholowy „Postaw na rodzinę”
- 8 września w godz. 12.00 – 18.00
- 9 września w godz. 14.00 – 18.00
- Kiermasz Sztuki i Rzemiosła Artystycznego**
- 8-9 września w godz. 10.00 – 20.00

TARNOGÓRSKIE CENTRUM KULTURY

- 6 września godz. 18.00, sala widowiskowa
Koncert połączonych chórów: żeńskiego Oruri z Japonii i męskiego Nowowiejskiego z Rept Śląskich
- 7 września godz. 16.00
Otwarcie Wystawy Filatelistycznej Miejskiego Koła Polskiego Związku Filatelistycznego nr 5 w Tarnowskich Górach
- 8 września godz. 10.00
XV Otwarty Turniej Brydża o Puchar Burmistrza Tarnowskich Gór.

RATUSZ, SALA SESYJNA

- 7 września
Konferencja popularnonaukowa. Organizator: Stowarzyszenie Miłośników Ziemi Tarnogórskiej.

MUZEUM W TARNOWSKICH GÓRACH

- 7 września
Wernisaż wystawy okolicznościowej
Organizator: Muzeum w Tarnowskich Górach.

PARK MIEJSKI

- 8 września w godz. 9.30 – 13.00
IX Tarnogórski Bieg Sedlaczka.
- Zapraszamy!

Organizator:
Tarnogórskie Centrum Kultury
Urząd Miejski w Tarnowskich Górach
Stowarzyszenie Miłośników Ziemi Tarnogórskiej
Muzeum w Tarnowskich Górach
www.tarnowskiegory.pl

16.09.2012

Uczniowie Szkoły Podst. nr 3 w Malince

Czy znasz gwarę górali beskidzkich, czy umiesz się nią posługiwać, a może imitować? Przekonaj się o tym razem z nami, to jest wolontariuszami z Koła Kochających Kurne Chaty, pragnących chronić dziedzictwo drewnianej architektury Wisły.

W niedzielę 16 września 2012 r. o godz. 15.00 w samym centrum Wisły, na pl. B. Hoffa, będziemy przysłuchiwać się dzieciom i młodzieży ze Szkoły Podstawowej nr 3 w Malince. Pełne humoru scenki, na przykład *Spyrki* i *Boske* do szkoły, a nawet baśń pt. *Zmazaniec* przeniosą nas w świat ginących już słów, zwrotów, fraz, które niektórzy spośród nas pragną ocalić, uchronić przed niepamięcią, zatrzymać...

Chcielibyśmy, aby ta schódzka upodobniła się do rodzinnego spotkania, aby także

widownia pokazała naszym aktorom z Malinki, co umie! Po drugiej stronie rampy na widowni swoją obecność potwierdzili Ligicianie, grupka wokalo-instrumentalna z Katowic-Ligoty pod egidą **Grzegorza Płonki**, który spróbuje nas nauczyć ulubionego songu „Ciecze woda bez Ligota” cennego dla ligockiej społeczności znaleziska **Adolfa Dygacza**. Byłoby wspaniale, abyśmy przynieśli także z sobą regionalne małe-słodkie – na przykład kołaczki, krepliki, zozwor – i wzajemnie się nimi częstowali jak niegdyś sąsiad – sąsiada. Uehonorujemy przy okazji sprawczynię tego wydarzenia. To jej upór sprawił, iż piękna mowa górali żyje, że ma się tutaj dobrze; wszak w Malince i jej przysiółkach znają ją najmłodsi! To **Krystyna Pilchowa** przez wiele długich lat – najpierw jako nauczycielka języka polskiego a potem dyrektorka tej Szkoły – chroniła mowę starzików jak bezcenne dobro. Podziwiamy! Do zobaczenia niebawem w sercu Wisły!

Rządzić starzików rzeczą

Gwara, język przodków, ta pierwotna „mowa duszy” mieszkańców regionu, zanika w tempie wprost zastraszającym. Nieformalny hymn góralski „Szumi jawor” mówi, że „nigdy nie zaginie w Beskidach grani i śpiywani”, ale język nie tak łatwo jest zapisać jak muzykę czy taniec. Nie odda się w piśmie charakterystycznej fonetyki, intonacji czy akcentu.

Kiedy niespełna pięćdziesiąt lat temu rozpoczynałam pracę w Szkole Podstawowej nr 3 w Wiśle, wszystkie dzieci posługiwały się gwarą ale już po upływie ćwierćwiecza tylko część uczniów rozumiała i mówiła „po naszymu”.

Aby uratować przynajmniej część charakterystycznych wyrażen, przekształciłam kółko teatralne w, posługujący się wyłącznie tekstami gwarowymi, regionalny zespół teatralny, który przyjął nazwę „Malinczanie”. Pomysł okazał się świetny, gdyż dzieci chętnie występują, a przy okazji zapamiętywały słowa. Ponieważ brak było odpowiednich tekstów gwarowych, musiałam pisać je sama. Młodzież tak dobrze się bawiła, że najstarsi członkowie (roczniki 1971- 79) nie rezygnowali z przynależności do zespołu aż do ukończenia szkół średnich.

Dla zachęcenia najmłodszych dokonałam adaptacji gwarowej znanych baśni, a „zerówka” z nauczycielką Alicją Pęcak kontynuuje tradycje zespołu „Malinczanie”.

Krystyna Pilch

Organizatorzy:

autorzy pomysłu, inspiratorzy

Koło Kochających Kurne Chaty, Grażyna i Damian Niewiadomscy

oraz członkowie i sympatycy stowarzyszenia (nieformalnego acz gorącego)
40-711 Katowice, ul. Gromadzka 51 c, tel. 32 252 78 13, e-mail: grazia_n@o2.pl

opieka merytoryczna zespołu etnografów

Barbara Heidenreich, Małgorzata Kiereś, Maria Michalczyk

Wiślańskie Centrum Kultury

43-460 Wisła, pl. B. Hoffa , tel.33/855-34-47

e-mail: kultura@wisla.pl

14-15.09.2012

Karbomania – tajemnice górniczej codzienności

Obchody EDD w Muzeum Górnictwa Węglowego w Zabrzu tradycyjnie odbywają się pod hasłem KARBOMANIA. Mając na uwadze fascynujące dziedzictwo związane z górnictwem węglowym chcemy przywołać i odkrywać Śląsk zapisany w twórczości wielkiego, niegdysiejszego i nieco już zapomnianego artysty, ale także zobaczyć ten górniczy region z perspektywy zwykłego zjadacza chleba odkrywając tajemnice codziennych zajęć, prac i zabaw oraz towarzyszących im przedmiotów i humoru. A wszystko to w „oprawie” industrialnych oraz zabytkowych budowli i przestrzeni – czyniąc zamierzony przekaz wiedzy o dziedzictwie przeszłości możliwie pełnym i atrakcyjnym.

Piątek 14 września Gmach Muzeum Górnictwa Węglowego w Zabrzu ul. 3 Maja 19

godz. 17.00 – uroczyste otwarcie wystawy „Inny Śląsk. Inna rzeczywistość”. Wystawa prezentująca prace **Bronisława Linkego** z lat 30. XX w. (ze zbiorów Muzeum Narodowego w Warszawie i Muzeum Niepodległości w Warszawie). Podczas wernisażu wystawy zaprezentowana zostanie instalacja S. Brzoski nawiązująca do jednej z prac B. Linkego.

Sobota 15 września Skansen Górniczy „Królowa Luiza” – Oddział Muzeum (Zabrze, ul. Wolności 410):

godz. 15.00 – impreza plenerowa pod hasłem

„**Beztydzień u hajera**”. W programie:

- „Codzienne tajemnice” – tokszoł w reż. Bartłomieja Latoszka, gość specjalny Zbigniew Stryj
- „Za starego piyrwyj” – wystawa ze zbiorów Galerii „Barwy Śląska” Stanisława Gerarda Trefonia
- „Graczki do małych i wielkich” – łoblykanie frelki i karlusa, klupej i szukej, ujek robi na grubie, kulanie felgi
- „Babskie roboty” – heklowanie, szpanowanie, sztrykowanie
- „Po naszymu” – konkurs familijny
- „Robimy garnitura” – warsztaty makatowe
- „Łobrozki na gymbie” – malowanie twarzy
- „Ło czym nie beblajom wojoki” – Muzeum Techniki Wojskowej
- „Roztomajte wozidla” – Muzeum Pojazdów Zabytkowych
- „Jak Zeflik wcisko kneflik” – pokaz pracy maszyny parowej
- „Kuknij sie z Carnalla” – wejście na wieżę widokową
- „Czas nie maszkety...”

Organizator:

Muzeum Górnictwa Węglowego w Zabrzu

41-800 Zabrze, ul. 3 Maja 19, tel. 32 271 88 31, 32 271 65 91

e-mail: mgw@muzeumgornictwa.pl

www.muzeumgornictwa.pl

8.09.2012

W sobotę 8 września w godz. 10.00 – 14.00 Muzeum Beskidzkie zaprasza do zwiedzenia wystaw związanych z życiem i twórczością górali Beskidu Śląskiego. Siedzibą muzeum jest budynek dawnej karczmy z 1794 r. W ekspozycji stałej są podstawowe działy kultury materialnej górali śląskich jak: pasterstwo, tkactwo, obróbka

drewna, narzędzia rolnicze. Zobaczyć można osobliwości męskiego i kobiecego stroju ludowego oraz najpiękniejsze przykłady sztuki ludowej. Atrakcyjne dla turysty jest wnętrze dawnej kurnej chaty. Muzeum posiada bogatą kolekcję malarstwa profesjonalnego: Czesława Kuryatto, Ludwika Konarzewskiego, Jana Wałacha, Pawła Stellera oraz starodruki, archiwalia i cenny zbiór starej fotografii.

Organizator:

Muzeum Beskidzkie w Wiśle

43-460 Wiśła, ul. Stellera 1, tel. 33 8552250

muzeumwisla@neostrada.pl

15-16.09.2012

Sobota 15 września godz. 16.00

*Mity i rzeczywistość życia codziennego w Do-
brach Złotopotockich*

- Prezentacja historyczna życia codziennego w okresie międzywojennym.
- Inscenizacja historyczna – interpretacja postaci, scen obyczajowych ostatnich właścicieli Dóbr Złotopotockich
- Postacie, obyczajowość, życie codzienne w rysunkach.

Wystawa ilustrująca życie codzienne w Do-
brach Złotopotockich.

Niedziela 16 września godz. 16.00

*Losy kolekcji Krasińskich i Raczyńskich w Zło-
tym Potoku, Zygmunt Krasiński – nie tylko
poeta. Zainteresowanie sztuką i literaturą.*

Odtworzenie losów kolekcji złotopotockiej –
prezentacja.

*Spotkanie poświęcone 200 rocznicy urodzin
wieszczki.*

*„Losy jednego zabytku – moja wizja” – warsz-
taty dla dzieci zakończone rozstrzygnięciem
w finale konkursu.*

Ponadto w Muzeum Regionalnym im. Zygmunta
Krasińskiego w Złotym Potoku w godz. 10.00 - 18.00
udostępnione dla zwiedzających będą:

- wystawa stała nt. „Pamiętki po Krasińskich i Raczyń-
skich”
- wystawa czasowa nt. „Kronika rodzinna Raczyńskich.
Z życia polskiej arystokracji”.

Organizator:

Muzeum Regionalne im. Zygmunta Krasińskiego w Złotym Potoku
42-253 Janów, ul. Kościuszki 11, tel. 34 329 11 62
e-mail: muzeum@janow.pl
www.muzeum.janow.pl

14.09.2012

Tu gdzie pompy produkują

Wyjątkowo w piątek 14 września 2012 r.
w godzinach od 8.00 do 14.30 dla zwiedzają-
cych udostępniony zostanie czynny zakład
produkcyjny o bogatej historii i tradycji, dziś
funkcjonujący pod nazwą Grupa Powen Wa-
fapomp SA zlokalizowany przy ul. Wolności
318. Zwiedzanie odbędzie się w kilku turach,
każdorazowo dla 20 pełnoletnich osób.

Wymagana jest wcześniejsza rezerwacja!

Zapisy telefoniczne pod numerem tel. 32
271 48 59 wew. 5110. Dojazd z Centrum Za-
brza tramwajem linii nr 1, 4, 5 kierunku Zabo-
rze Pętla lub dojeżdżenie pieszo z centrum Zabrze
około 12 minut od dworca PKP w kierunku
południowym.

Zabrze to miasto, które swój rozwój go-
spodarczy zawdzięcza powstałemu tu na
przestrzeni XIX i XX w. przemysłowi ciężkie-
mu. Jednym z pierwszych zakładów nie wy-
dobytujących złóż węgla kamiennego, ale
powiązanych z przemysłem górniczym była
powstała w 1853 r. huta żelaza „Reden” oraz
włączona w 1860 r. w jej struktury niewielka
fabryka kotłów parowych Heinricha Koetza,

założona w 1853 r. W 1872 r. zakład ten przekształcił się
w spółkę akcyjną. Na początku XX w. zakład specjalo-
wał się w budowie maszyn górniczych oraz konstrukcji
stalowych. W latach 20. XX w. spółka została unowo-
cześniona a wybudowane w XIX w. klasyczne w swym
wyglądzie hale fabryczne, znacznie powiększone.
W tym kształcie zabudowa zakładu - nieznacznie prze-
budowana po 1945 r. - przetrwała do dnia dzisiejsze-
go. W 1903 r. nastąpiła zmiana w produkcji, rezygnując
z hutniczego zaplecza i koksowni na rzecz specjalizacji
w budowie maszyn górniczych i hutniczych oraz kon-
strukcji stalowych m.in. baterii koksowniczych. Geneza
nazwy huty nawiązuje do inicjatora rozwoju przemysłu
górnictwo hutniczego na terenie Prus i Górnego Śląska
Fryderyka Wilhelma Redena (1752-1815). W 1947 r. po-
wstała na terenie dawnej huty Zabrska Fabryka Maszyn
Górnictwa, od 1951 r. produkująca pompy pod nazwą
ZFMG POWEN. Z ciekawostek związanych z historią za-
kładu warto odnotować, że był to zakład, który posia-
dał w XIX w. zamknięty halami fabrycznymi dziedziniec,
obecnie całkowicie zabudowany oraz niewielki park
z fontanną. Prawdopodobnie w okresie II wojny świato-
wej w halach fabrycznych miano remontować tu kon-
strukcje bojowych aerostatów z własnym napędem.

Obecnie na terenie dawnej huty „Redena” działa
jeden z największych w Polsce producentów pomp
firma Powen Wafapomp specjalizująca się w produk-
cji różnego rodzaju nowoczesnych modeli wydajnych
pomp wodnych dla przemysłu ciężkiego. Podczas wy-
cieczki będzie można zobaczyć współczesny zakład
w czasie kiedy on pracuje. Interesującym i niezwykłym
w swoim rodzaju miejscem, na co dzień chronionym
i zamkniętym, będzie zwiedzenie magazynu modeli
pomp i ich części składowych, które spoczywają na pół-
kach jak techniczne dzieła sztuki w muzealnym maga-
zynie. Poznamy najnowszej generacji maszyny przemy-
słowe sterowane komputerowo oraz pompy zasilane
z mikroprocesorami. Zwiedzający poznają co to jest
„rdzeń modelu” jak wygląda pozytyw i negatyw mode-
lu, czym jest „płyta traserka”, „hartowanie indukcyjne”
czy „skurcz metalu”. Na trasie wycieczki będzie można
zobaczyć jedyną czynną w Zabrzu prasę hydrauliczną
o nacisku kilkuset ton z 1912 r. wyprodukowaną przez
firmę Maschinenfabrik Haniel & Lueg z Düsseldorfu.
Współorganizatorem zwiedzania zakładu będzie Grupa
Powen Wafapomp. Serdecznie zapraszamy!

Organizator:

**Międzynarodowe Centrum Dokumentacji i Badań
nad Dziedzictwem Przemysłowym dla Turystyki (ZKWK „Guido”)**
41-800 Zabrze, ul. 3 Maja 93, tel. 32 271 48 59 wew. 5110
e-mail: centrum@kopalniaguido.pl
www.kopalniaguido.pl

Międzynarodowe
Centrum
Dokumentacji
i Badań
nad Dziedzictwem
Przemysłowym
dla Turystyki

15-16.09.2012

W dniach 15 i 16 września w godz. 10.00 – 16.00 Muzeum Miejskie w Żywcu otwiera swoje drzwi dla turystów. Będzie można zwiedzić bezpłatnie wszystkie wystawy stałe i czasowe, które znajdują się w Starym Zamku, dawnej wozowni i stajni. Szczególnie polecamy wystawę na której prezentowana jest „Kultura ludowa Żywiecczyzny”.

Z okazji EDD żywieckie Muzeum przygotowało także warsztaty i spotkania:

15 września o godz. 11.00 w dziale archeologicznym odbędą się warsztaty „Światłem malowane – tworzenie małych form witrażowych”.

16 września o godz. 11.00 wykład „Madonna w sztuce ludowej” do działu etnografii. Muzeum będzie sprzedawało cegielki z reprodukcją gotyckiego obrazu „Madonny z poziomką” (ok. 1475 r.). Zapraszamy!

Organizator:

Muzeum Miejskie w Żywcu

34 – 300 Żywiec, ul. Zamkowa 2, tel./fax 33 861 21 24
e-mail: muzeumzywiec@interia.pl
www.muzeum-zywiec.pl

15.09.2012

W ramach tegorocznych EDD Żywiecka Biblioteka Samorządowa proponuje dzieciom spotkanie z opowieściami, muzyką, dawnymi zwyczajami i smakami.

W sobotę 15 września o godz. 10.00

w programie m.in.: spotkanie z gawędziarką – **Walerią Prochownik** przeznaczone dla dzieci szkół podstawowych, tradycyjne przyśpiewki i melodie w wykonaniu zespołu regionalnego „Jedlicki”, tworzenie bibułkowych kwiatów według starych wzorów pod okiem **Heleny Kupczak** oraz degustacja tradycyjnych żywieckich wypieków. Wstęp wolny. Serdecznie zapraszamy!

Organizatorzy:

Żywiecka Biblioteka Samorządowa

34-300 Żywiec, ul. Kościuski 5, tel. 33 475 13 50, 33 475 13 90
e-mail: biblioteka@zywiec.pl, www.biblioteka.zywiec.pl

Tradycja stroju cieszyńskiego zakorzeniona jest w epoce renesansu

Kapela ZPT „Goleszów” w strojach cieszyńskich częściowo zrekonstruowanych

Janina i Maria Polok w stroju cieszyńskim, 1920 r.

Czepienie zamężnej kobiety – wiązanie szatki na żurek

Kobięcy strój cieszyński podlegał wielu przemianom zarówno w zakresie zdobnictwa, jak i jakości materiałów. W XIX w., a nawet jeszcze do początku lat 70. XX w., kobiety w centralnej części Śląska Cieszyńskiego z dumą nosiły niezwykle strojne i wytworne stroje zwane wałaskim. Zakładały najpierw ciasno przylegającą do ciała płócienną halkę *ciasnochę*, na to zakładały suto marszczoną, płócienną półhalkę, pięknie haftowaną dołem *spodnicę*. Na to dopiero zakładały haftowaną białym haftem bluzkę z bufastymi, krótkimi rękawami tzw. *kabotek*, który pod brodą zapinały broszką, a tą na cieszyńskim nazywano *szpyndlikim*. Na kabotek zakładały suknię, która składała się z aksamitnego, pięknie haftowanego *żywotka* zszytego z marszczoną spódnicą. Dołem sukni wykończona była błyszczącym pasem materiału tzw. *galónkóm*. Na suknie z przodu zakładały fartuszek (*fortuch*), a w pasie wiązały na kokardę *przeposkę* (wstążkę), której równo zwisające końce nie mogły być dłuższe od fartucha. Kolorystyka sukien była raczej ciemna – od zieleni, granatu, bordo i brązu do najpopularniejszej czerni.

Najpiękniej zdobione były żywotki. Najstarsze posiadały zdobienia w postaci złotej lub srebrnej borty. Cały żywotek uszyty był tekturą i podszyty płócienną, lnianą podszewką. Do przedniej części żywotka doszywano srebrne zapinki zwane *hoczkami*, które były ręcznej roboty cieszyńskich złotników. Hoczki posiadały *ogniwka*, przez które nawlekano srebrne lub złote łańcuszki. Do pozostałych ozdób sukni cieszyńskiej zaliczyć należy filigranowy pas srebrny lub srebrno-złoty i orpant – napierśnik przypinany do ramiączek sukni od ich lewej strony na wysokości piersi kobiety. Młode dziewczęta zaczesywały włosy gładko i spletały je w jeden warkocz, do którego wpłatały wstążkę. Kobiety zamężne splecione warkocz upinały *hornodłami* (rodzaj spinki do włosów) w kok (*kujón*) i zakładały czepiec, którego *naczołek* (koronka na czole) był misternie wykonany techniką klockową lub haftowany białą nicią na cienkiej nicianej siatce, wiązanej ręcznie. Na czepiec zakładano *szatke* (chustka), którą wiązało się na kilka sposobów w zależności od wieku kobiety i tego czy był to ubiór codzienny, odświętny czy też pełnił jakąś obrzędową funkcję. Najczęściej *szatkę* wiązano z tyłu głowy, pod *kujónym* (kokiem), a końce chustki wyciągano efektownie na boki (fot. u góry). W chłodne dni zakładano *jakle* lub *szpyncer* (rodzaj żakietu), a w mroźne okrywano się *hackóm* (rodzaj grubego, wełnianego płedu).

Lidia Lankocz

Dziewczyna z Zespołu Pieśni i Tańca „Goleszów” w stroju cieszyńskim

Chorzów, skansen

Szlak Architektury Drewnianej województwa śląskiego wiedzie przez najciekawsze obiekty w ich naturalnym otoczeniu oraz placówki muzealne zajmujące się architekturą i sztuką ludową. Trasa główna łączy się z podobnymi szlakami w województwach podkarpackim i małopolskim, składa się z pięciu pętli o łącznej długości 1060 km, obejmuje 93 obiekty oraz zespoły architektury drewnianej: kościoły, kaplice, dzwonnice, chałupy, karczmy, leśniczówki, pałacyk myśliwski, obiekty gospodarcze (młyn wodny i spichlerze), a także dwa skanseny Górnośląski Park Etnograficzny w Chorzowie i Zagroda Wsi Pszczyńskiej w Pszczynie. Wszystkie obiekty na szlaku oznakowane są tablicami informacyjnymi.

Trasa Główna o długości 326 km biegnie przez całe województwo.

Brusiek

Gwoździany

Pętla Częstochowska ma długość 180 km. Ważniejsze obiekty znajdujące się na tym szlaku to: kościół św. Mikołaja z 1737 r. w Truskolasach i cmentarny kościół św. Walentego z 1696 r. w Woźnikach. Na uwagę zasługuje ruchoma szopka Jana Wewióra znajdująca w chałupie z XIX w. w Olsztynie i kościół pw. św. Idziego w Zrębicach. Warto wspomnieć, że na tym terenie znajdują się też obiekty nie oznakowane – drewniany dwór w Lipiu i drewniane młyny wodne w Karczewicach i Lelowie.

Pętla Gliwicka ma długość 160 km. Na trasie zachowały się jedne z najstarszych i najbardziej wartościowych zabytków budownictwa sakralnego na Śląsku, takie jak: kościół w Księżym Lesie – wzniesiony w 1499 r. czy kościół w Bojszowie z końca XV w. Znajdziemy tu również dużą grupę kościołów z XVII i XVIII – wiecznych, których ciekawym przykładem jest kościół pw. św. Michała w Rudzińcu z 1657 r., wewnątrz zdobi barokowa polichromia z XVII w. Zabytki budownictwa świeckiego reprezentuje min. spichlerz plebański w Przyszowicach. W pobliżu pętli znajdują się też oznakowane obiekty w Zabrze – Mikulczycach, Bytomiu – Bobrku, Bobrownikach i Miasteczku Śląskim.

Złota

Ćwiklice

Czerichów

Pętla Rybnicka ma długość 130 km. Najcenniejszymi obiektami są kościoły w Łaziskach z 1559 r. (z zachowaną XVI – wieczną polichromią) oraz Jankowicach z 1675 r.

Pętla Pszczyńska ma długość 135 km. Do najważniejszych obiektów na trasie zaliczyć należy kościół św. Marcina w Ćwiklicach z XVI – XVII w. o bogatym wystroju wewnątrz (tryptyk gotycki z trzeciej ćwierci XV w. przedstawiający Madonnę w otoczeniu świętych) oraz kościół św. Klemensa w Miedźnej z XVII w.

Chorzów, skansen

Pętla Beskidzka ma długość 120 km. Biegnie u podnóża Beskidu Śląskiego i Małego. Przykładami architektury sakralnej są: kościół parafialny w Ustroniu – Nierodzimiu pw. św. Anny z 1769 r. i kościół w Bielowicku pw. św. Wawrzyńca z 1701 r. Warto też wspomnieć o nie oznakowanych drewnianych kościołach w Juszczynie i Soblówce. Na trasie zachowały się relikty dawnej zabudowy mieszkalnej i gospodarskiej jak np. kurna chałta Kawuloków z końca XIX w.

Pszczyna, skansen

Żernica

Strój rozbarsko-bytomski w kilku odmianach zachował się do czasów obecnych

fol. Marcin Mazurowski

Zespół Pieśni i Tańca "Golewiszów" w strojach rozbarsko-bytomskich

Strój rozbarsko-bytomski noszono we wschodniej części historycznego Górnego Śląska. Jego nazwa pochodzi od wsi Rozbark – od 1927 r. dzielnicy Bytomia. w wielu przypadkach noszeniem miejscowego stroju manifestowano przynależność do narodowości polskiej. Ubieranie się „po chłopsku” znaczyło tu tyle, co „po polsku”, „po śląsku” i było przeciwstawą silnych procesów germanizacyjnych.

Istniało wiele wersji stroju kobiecego na różne okazje, pory roku. Wpływ na jego wygląd miał także kalendarz liturgiczny. Szczytowy okres rozwoju stroju kobiecego przypada na przełom XIX i XX w. i ta jego wersja z niewielkimi zmianami przetrwała do naszych czasów. Strój odświętny młodej dziewczyny składał się z *kiecki*, *zopaski*, *kabotki* (białej bluzeczki) i *wierzchnia*. Dziewczęta chodziły z gołą głową a pojedynczy, opadający na plecy warkocz związywały zieloną, niebieską lub wiśniową wstążką. Na szczególne okazje zakładały *galandę*, czyli szeroki wieniec z kolorowych sztucznych kwiatków i błyskotek. Z tyłu wisiał *szlafy*, ręcznie wyszywane lub malowane. Głowy mężatek musiały być obowiązkowo nakryte, najczęściej zakładano chustki purpurki. Od święta zamożniejsze kobiety nosiły czepki z białego płótna, które miały kształt budkowy, a w części okalającej twarz szeroką krezę z koronki. Koszule szyto z cienkich płócien bawełnianych. Wykańczano je przy szyi i rękawach szerokimi krezami z cienkiej i delikatnej koronki. Zakładane pod kaftany koszule pozbawione były tych ozdób – przy szyi i rękawach miały jedynie wąskie oszewki.

Spódnice były szerokie (od czterech do pięciu metrów), o gładkich przodach, boki i tył ułożone były w drobne zakładki. Pod spódnice wierzchnią zakładano kilka spódnic spodnich lub jedną – grubą. Oprócz spódnic noszono również *kiecki*, czyli spódnice z doszytym stanikiem. Dziewczęta nosiły spódnice w kolorach jasnych, a mężatki w ciemnych. *Kieckę* przepasywano *zapaską* (fartuch) zdobioną malowanymi lub haftowanymi motywami kwiatowymi. Sukienny gorset, zwany wierzchem, zakładano do koszuli z krezami przy szyi i rękawach. Noszono go niezależnie od stanu cywilnego. Panny i młode mężatki przywdziewały gorset czerwony, natomiast kobiety starsze – czarny lub granatowy. Sięgał on do talii i miał na piersiach głęboki podkrój. Jego ozdobę stanowiło obszyte wokół dekoltu z szerokiej ułożonej w fałdkę wstążki i różnego koloru sznureczków, naszytych wokół dziurek służących do zapinania. Ważnym elementem stroju były kręciaste chusty zwane *szaltuchy*. Ozdobą stroju były czerwone korale, do których noszono krzyżyk. Wiedzę o tych zasadach kobiety przekazywały z pokolenia na pokolenie.

fol. Marcin Mazurowski

Czym są trzy litery w nazwie? To trzy wartości, którymi się kierujemy w naszej pracy – jakość, aktywność i wyrazistość. Wychodzimy z założenia, że „klient nasz pan”, więc projekty, które przeprowadzamy, zawsze są frontem do Was. Ale to żadna filantropia – przy okazji nie zapominamy o sobie. Po prostu łączymy przyjemne z pożytecznym. Lubimy rocka, mamy dla Was rockowy festiwal Trzy Akordy, na który zjeżdżają młodzieżowe bandy z całej Polski, a finaliści występują na jednej scenie z Akuratami. Sami inwestujemy w siebie i proponujemy Wam Pozytywną Przedsiębiorczość, cykl warsztatów i wykładów z prowadzenia własnej firmy, savoir vivre'u, strategii rozmowy kwalifikacyjnej i innych, a na koniec konkurs dla tych, którzy poczuli klimat i lubią zwiedzać stolice Europy – wystarczyło udowodnić nam w rozmowie, że to właśnie Wam należy się jeden z trzech wyjazdów do Brukseli i już. Parlament wita! Za nami prawie 5 lat doświadczenia i coraz więcej projektów – warsztaty i pokazy z pierwszej pomocy, festiwal filmów kontrowersyjnych, koncerty i kabaretony. Współpracujemy z najlepszymi: Zabrzańskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej sp. z o.o., PGNiG, BZ WBK, Centrum Edukacyjne Future, UM Zabrze. Szukamy ciekawych ludzi, dobrych pomysłów i rąk do pracy.

Join us now. Register for free

www.jaw.org.pl